

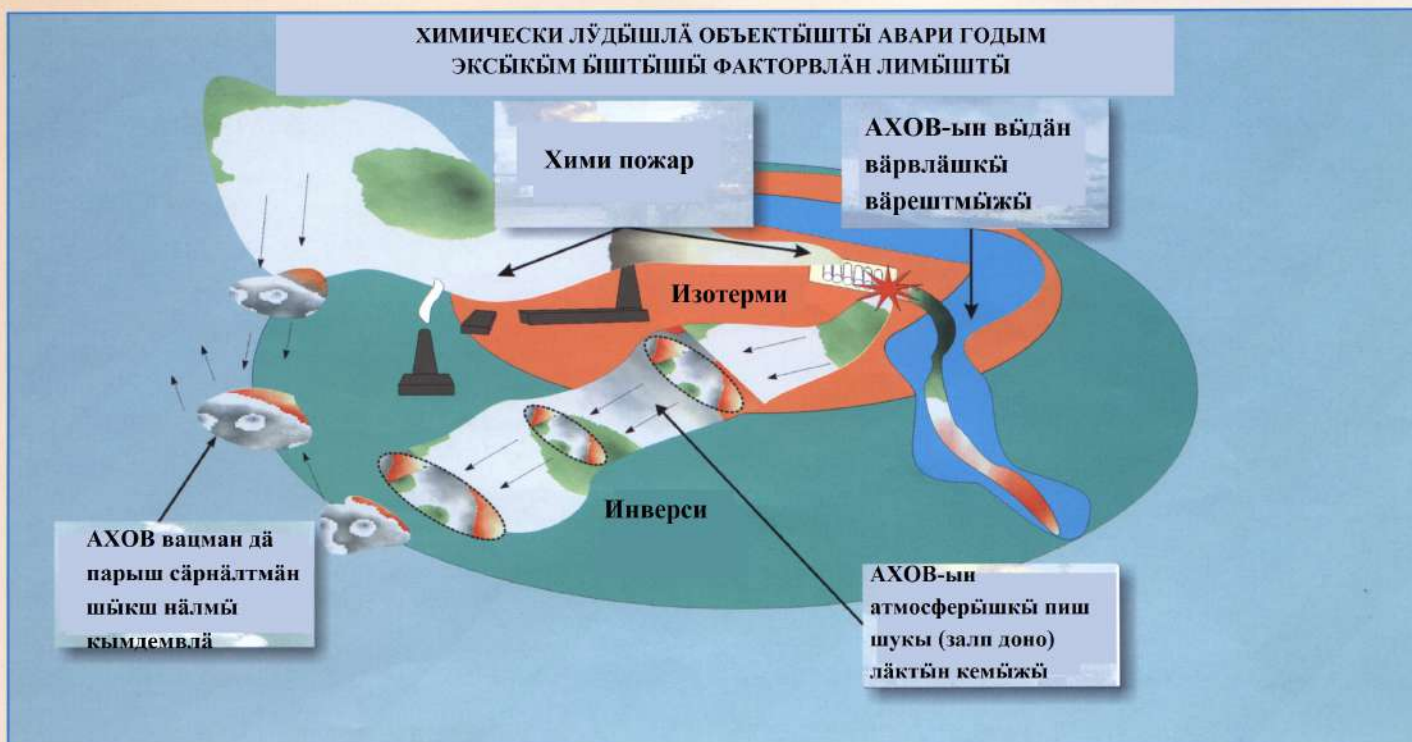
ТЫР ДА ВYРСЫ ЖЕПЫШТЫШЫ ЧС-ЫН ЭКСЫКЫМ ЫШТЫШЫ ФАКТОРВЛАЖЫ

ЭКСЫКЫМ ЫШТЫМЫ КЫЗЫТШЫ ЙОНВЛАН ЭКСЫКЫМ ЫШТЫШЫ ФАКТОРВЛАШТЫ

ЯДЕРНЫЙ ДА ТЕРМОЯДЕРНЫЙ ОРУЖИ	ХИМИ ОРУЖИ	БАКТЕРИОЛОГИ (БИОЛОГИ) ОРУЖИ	ЭКСЫКЫМ ЫШТЫМЫ СО ЛИШЫ ЙОНВЛА
- Ударный волна - Световой излучени - Кбргыш пырышы радиаци - Радиоактивный лявйрә - Электромагнитный импульс	<i>Боевой токсинан хими веществан (БТХВ) состоянижы:</i> - БТХВ пар - БТХВ аэрозоль - БТХВ патькалтыш	<i>Церландйрйшй микроорганизмвлә:</i> - Бактери - Вирус - Риккетси - Понгы <i>Микробан токсинвлә:</i> - Ботулизм токсин - Стафилококк энтеротоксин - Риккетси - Понгы	- Ударный волна - Пыдыргы тйкнймй - Шокшы тйкнймй

ХИМИЧЕСКИ ЛҮДЫШЛА ОБЪЕКТЫШТЫ АВАРИ ГОДЫМ ЭКСЫКЫМ ЫШТЫШЫ ФАКТОРВЛАН ЛИМЫШТЫ

ГРАЖДАНСКИЙ ОБОРОНА ТРЕВОГА ЧЕМОДАН

ТРЕВОГА ЧЕМОДАН

Шукыжы годым тидѣ оптен шѣндѣмѣ рюкзак (сумка), тѣштѣ керѣл ыргем, гигиена хѣдѣрвлѣ, медикаментвлѣ, качкышдѣ молы лит. Моштен оптымы рюкзак пиш нелѣ ситуациштѣ эдемлѣн ѣшке семѣнѣ ѣлен лѣктѣш палшен кердеш.

САГА ЛИШѣШЛЫК

ДОКУМЕНТВЛѣ
нѣрѣдѣмѣ ѣтѣштѣ

ОКСА ДОН БАНК КАРТЫВЛѣ

КѣЛѣМ КЫЧЫМѣ ЙѢНВЛѣ
заряд хѣдѣр, аккумулятор запас

КОМПЛЕКТѣШТѣ ЛИШѣШЛЫК

ЫРГЕМ
Лѣвѣл
тыгыр-ялащ,
сезон семѣнѣ
ыргем дѣ ялеш
чимѣ

ЫРГЫМѣ-
ТУМЫШТѣМѣ
КОМПЛЕКТ
Шѣртѣ,
им дѣ молы

КАЧКЫШ
ДОН ВѣД
ЗАПАС

ИК ГѢНѢ
КЫЧЫЛТМѣ
ѣТѣДЕР,
КЫЗЫ

ФОНАРИК ДѢ
БАТАРЕЙ
ЗАПАС

САРТА,
СПИЧКА,
ЗАЖИГАЛКА

ХѣДѣРВЛѣ
Пу щетка дон паста,
шавынѣ, полотенце,
туалет пумага,
нер савыщвлѣ,
вѣдѣжтѣ салфеткѣвлѣ
дѣ молы личный гигиена
хѣдѣр

ПѣТѢРИШѣ
ПАЛШЫК
АПТЕЧКА

ПЕРЕГӘЛТМӘ СООРУЖЕНИВЛӘШТҮШҮ ШҮЛМӘ ВӘР

ШҮЛМӘ вәр – гражданский оборонын перегәлтмә сооруженижә, тәдә шәлшәвләм әксәкәм бәштәмә со лишә йөнвлән пыдештмәштә дә пыдыргышты тәкнәмә гәц, пөрт конструкции лаштыквлә тәкнәмә гәц, тенгеок шука йиш этажан пөртвлән күшәл этаж конструктивләштә урын валымы гәц перегәшәшлык.

ШҮЛМӘ вәрвлә бәштәлтәт:

- гражданский оборона доно икшә әль кокшы категориш пыртымы, гражданский оборона доно радиоактивный заражени (лявәирә) лин кердмә кымдем гәц өрдәжтәшә тәшкәш пыртымы территории өрдәжтә вәрләнәшә организцин пәшәм бәштәшә сек кого сменәләнжә;
- транспорт доно нәнгеәш лидәмә церләвләлән дә нәнәйн доно бәштәшә, гражданский оборона доно радиоактивный заражени (лявәирә) лин кердмә кымдем гәц өрдәжтәшә тәшкәш пыртымы территориштә вәрләнәшә шулык перегәмә учреждеништәшә медицина персоналлан.

Халыкым шәлтәш:

Халыкым шәлтәш гражданский оборонын ылшы перегәлтмә сооруженивләжә кычылталыт дә (әль) мобилизации дә вырсы жепын гражданский оборонын перегәлтмә сооруженивләжә семәнь келгемдәмә помещенивлә дә мӯләндә ләвәлнәшә молы сооружени, тә шотышток метрополитен (өлвәл дә пөртвлән ләвәл – цокольный этажвләштә, тенге окәшке – частный бәләмәвәр сектор, йөндәрымә мӯгәиреп, өлвәл, гараж, склад дә пасна шалгышы пөрт дон сооруженивләштәшә дә нәнәйн өлвәл этажвләштәшә молы помещени), йөнештәрәлтәт.

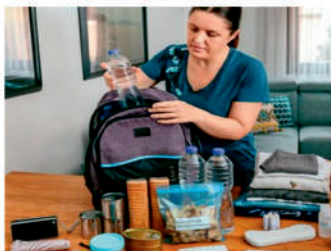

ЭВАКУАЦИ

Авари, катастрофа, пöрттүштүшү кoгo экcүк
аль вьрсы действи гoдым эртäräлт кердеш

Пöрт гыц лäктүн кемешкү:

- цилä валгалтарымы дä йрүктүмү хäдүрүм йöртäш;
- вьд пыч дä газ сеть кранвлäм, окня дон фортчкывлäм питүрäш;
- оролымы сигнализацим (техеньи улы гынь) включäйäш;
- квартирүм цилä ылшы сыравач доно питүрäш.

Сага мам нäläш:

- Ёшке (личный) документвлäм (паспорт, военный билет, мыжырангмы гишан свидетельство, тетявлан шачмышты гишан свидетельствывлä, пенси удостоверени), оксам;
- 2-3 суткаш качкыш продуктым дä йүмү вьдүм;
- вьргемүм, ялеш чиäш (ты шотышток шокшымат), туалет хäдүрвлäм;
- лывäl тыгыр-ялашым вaшталташ, а шуки жеп лиäш вäрештмү гoдымеш – амалымы вär (постель) хäдүрвлäм;
- кружкам, плошкам, кызым, спичкäm, кышан фонарикүм.

ГРАЖДАНСКИЙ ОБОРОНЫ (ПЕРЕГՁԼԹՄՁՅՅՆ) ՏԻԳՆԱԼՎԼՁԺԻ

ГРАЖДАНСКИЙ ОБОРОНЫ СИГНАЛՎԼՁԺԻ

ՇԻԼՁՆ ԿՕԼՅՏԻԴԱ! Խալկын անманижым тышман кечՁԼԹՄԻ гишՁն անвер докы сՁրՁԼՁш манын, сиреным, кырылԹшы гудокым անкљчԼсн, транспорт дՁ молы средствыш, тЫ шотышԹок ГИБԴԴ անмобильвлՁш, кого юк доно попымы связым шЫнԴен, пуалԹеш.

«ВОЗДУШНЫЙ ТРЕВОГА» Խаլкым тышман лишыл жепын кечՁԼԹՄԻԼՁԴЫш ылмы гишՁн шижԹՁրՁ. Радио- дՁ телесеть, радиовещательный станции доно ԼՁԴЫш ылмы гишՁнՁт дՁ Խаլык мам ЁшԹЫшՁш гишՁнՁт անвер пуалԹеш.

«ВОЗДУШНЫЙ ТРЕВОГА ПЫԹЕН» радио- дՁ телесеть доно, Խаլык *«Воздушный тревога»* сигнал доно кырылԹшы пՁшՁжым пакыла ЁшԹен керԹшЫ манын, пуалԹеш.

«РАДИАЦИ ԼՁԴЫШ» Խаլыкланрадиоактивный вещества гЫц перգՁԼԹՄԻ мерՁвлՁм кычыԼԹаш келмЫ гишՁн шижԹՁрՁш пуалԹеш.

«ХИМИ ТРЕВОГА» Խими заражением пՁлен нՁԼмЫ ЁԼь лишыл цՁшЫн Խаլык ЁԼЫмЫ ԵՁр (пункт) заражылԹмЫ ԼՁԴЫш ылмы годым пуалԹеш.

ХАԼЫԿ, ОРГАНИЗАЦИ ДОՆ УЧРЕЖԴЕНИ ПՁШՁЗЫՎԼՁ МАМ ЁШԹЫШՁШԼЫԿ ЁԼЫԹ

Сирена, гудок ЁԼь вес сигналюкым кыԼын, тՁрՁк радиоմ, телевизорым անкљчԼЙԴԴ дՁ անверым кыԼышԹԴ. КыԼышԹмЫ անверым пашкуԴыԼՁԼՁн келесЫԴԴ, а Եара мам кыԼмЫ семЫнЬ ЁшԹЫԴԴ.

СагаЫшке (личный) документвлՁм, индивидуальный перգՁԼԹՄԻ йՁнԵвлՁм, ԵЫԴ доно качкыш запасым нՁԼмЫԼՁ, электроэнергим, ԵЫԴЫм, газым йՁрԹЫмЫԼՁ, окнявлՁм, форԹчкыԼвлՁм, вентиляци ыражԼвлՁм яжон пИԹЫрЫмЫԼՁ, – продуктым, ԵЫԴЫм дՁ качкышым заражени гЫц пергеген коԴымы мерՁвлՁм ЁшԹЫмЫԼՁ, шЫԼмЫ ԵՁрЫш ԼՁԿԹЫн кемЫԼՁ.

Халык ЁԼЫмЫ ԵՁрЫшԿЫЖЫ пՁрԹЫԼеш; организаци доно учрежԴени пՁшՁзыԼՁ – *«Воздушный тревога»* сигнал доно кырылԹшы пՁшՁшԹЫм ЁшԹՁшпՁшՁ ԵՁрЫшԿЫШԹЫ.

ТՁрՁк шՁԼЫмЫ органвлՁм перггЫмЫ средствыԼвлՁм (противогазым, респираторым, вата-марлян повязкым дՁ т.м.) чИՁш, йՁмԴЫԼен шЫнԴЫмЫ качкышым, ԵЫԴЫм, документвлՁм сага нՁԼՁш дՁ шЫԼмЫ ԵՁрЫш ԼՁԿԹЫн кеՁш, тЫшԹЫциԼՁ ыражым яжон пИԹЫрՁш (герметизируяш) дՁ гражданский оборона штабын иԹԴ-мам ԵесЫм шՁԴЫмЫЖЫ яԹе ԼИՁш.

ТՁрՁк противогазым (улы гЫнЬ – перգՁԼԹՄԻ ԵЫргемЫм) чИՁш. ЦИԼՁ окня доно амасам яжон пИԹЫрՁш, шЫԼмЫ ԵՁрЫшԿЫ ԼՁԿԹЫн кеՁш. ЛишнЫ техень ԵՁр уке гЫнЬ – **антиоԴым** йЁш, окнявлՁм, амасавԼвлՁм, вентиляци люквлՁм яжон пИԹЫрՁш (герметизируяш) дՁ пՁрԹЫШԹЫ гражданский оборона штабын командыжым нՁԼмЫ яԹе коԴаш.